

สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารชุมชนของชุมชน
ในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร:
กรณีศึกษาตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

The Current condition, Problems, Needs and factors related to community
food management of communities in academic service areas of Kamphaeng
Phet Rajabhat University: a case study of Tha Khun Ram Subdistrict,
Mueang District, Kamphaeng Phet Province

¹รัชฎากร วินิจกุล,²ปรียานุช พรหมภาสิต และ ³วาสนา อาจสาสิกรณ์

¹Russadakorn Vinijkul, ²Preeyanuch Prompasit and ³Watsana Atsalikorn

¹⁻³อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹⁻³Lecturer of Public Administration Program Faculty of Humanities and Social Sciences
Kamphaeng Phet Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: russadagon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารชุมชนของชุมชน ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยวิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาจากเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล เป็นเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าขุนราม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าสภาพการจัดการอาหารของชุมชน มีหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานหลัก อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในการจัดการอาหารชุมชน และมีความเป็นอัตลักษณ์ของตลาดสามวิถี ปัญหาการจัดการอาหารของชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ต้องให้ความรู้กับชุมชนซึ่งไม่ใช่ธุรกิจโดยตรง มีความต้องการการจัดการอาหารของชุมชนในการดำเนินงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องการให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ปัจจัยอื่นและแนวทางพัฒนาให้ความสำคัญกับอาหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพและสามารถต่อยอดเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพของชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการอาหารชุมชน; ตำบลท่าขุนราม

Abstract

This research article the objective of this study was to study the condition, problems, needs and factors related to community food management. Tha Khun Ram Subdistrict, Mueang District, Kamphaeng Phet Province by the method of conducting research study from the document group chat and interviews with informants from Tambon Health Promoting Hospital. Educational personnel from the district boarding

school Village health volunteers Subdistrict Administrative Organization Staff and community leaders in the area of Tambon Tha Khun Ram To collect information Obtained from entering the data collection area manually data analysis and using the information obtained from the interview for content analysis. The results of the research showed that the food handling of the community. There are government agencies as the main agencies such as the Tambon Health Promoting Hospital local government organization community development staff in community food management and has the identity of the three ways market Community food management problems Most people think that it is the duty of government officials. That must provide knowledge to the community, which is not a direct business. There is a need for food management of the community to operate. Or doing various activities that require continuity and sustainability other factors and development guidelines focus on food to promote health and can continue to expand on healthy food of the community.

Keywords: Community food management; Tha Khun Ram Subdistrict

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย พบว่าความวิกฤตด้านอาหารยังคงอยู่ แม้สินค้าการเกษตรบางชนิดจะมีราคาตกต่ำ แต่เป็นเพียงเหตุการณ์ชั่วคราว การเกิดพิบัติภัยธรรมชาติในเวียดนาม หรือสหรัฐอเมริกา ได้ส่งผลกระทบต่อทำให้ราคาอาหารสูงขึ้น หากประเทศไทยประกาศเป็นครัวโลก ต้องมีการเตรียมความพร้อมเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหาร การมองภาพใหญ่อย่างเดียวยังคงไม่พอ จึงต้องเริ่มจากชุมชนสู่ระดับชาติ (วรรณภา บุษบา, 2555) ปัญหาและความต้องการแต่ละชุมชนที่เน้นการพึ่งตนเองของชุมชน เพื่อให้มีความเข้มแข็งและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน จึงเน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างศักยภาพอีกทางหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยเฉพาะด้านการจัดการอาหารนั้น สามารถพิจารณาจากสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดการตัวเองของชุมชน อาศัยกระบวนการวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่น ในหลายพื้นที่ได้มีการพัฒนาสู่วิถีการเกษตรแบบยั่งยืน การสร้างความเปลี่ยนแปลงกับพื้นที่ด้านการผลิต จนนำไปสู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบายร่วมกันกับหลากหลายเครือข่าย งานวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นได้สร้างกระบวนการเรียนรู้และเกิดเป็นรูปธรรมที่สัมพันธ์กับการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม มีผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการการเรียนรู้หลายกลุ่ม (สุเมธ ปานจำลอง, 2561)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ในการสร้างศักยภาพให้เป็นชุมพลังแห่งปัญญา พัฒนาท้องถิ่น ผลิดกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นที่พึ่งทางวิชาการของท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ให้มีการพัฒนาอย่างก้าวหน้า การให้ความสำคัญที่จิตสำนึกในการรับใช้ท้องถิ่นและประเทศชาติ มีภารกิจในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) การแสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล (2) การผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน

เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพ สอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ (3) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำคัญความภูมิใจ ในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ (4) การเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงาน พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (5) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของวิชาชีพครู ผลิต และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (7) การศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนา เทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมทั้งการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (8) การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการ อันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2563)

พื้นที่ในเขตตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นหนึ่งในแปดของพื้นที่บริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยตำบลท่าขุนรามนั้นมีสภาพพื้นที่ที่มีความหลากหลาย เช่น พื้นที่ราบลุ่ม ที่ราบ ที่ราบเชิงเขา พื้นที่สูง มีเขาสำคัญ ได้แก่ เขาลับงา เขาลับแบ ตำบลท่าขุนราม ตำบลท่าขุนราม มีประชากร 9,047 คน แบ่งเป็นเพศชาย 4,410 คน เพศหญิง 4,637 คน จำนวนครัวเรือน 2,975 ครัวเรือน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562) ตำบลท่าขุนรามเป็นตำบลที่แยกมาจากตำบลนาบ่อคำ ตั้งอยู่ในบริเวณ ละติจูด 16.451 ลองจิจูด 99.452 มีพื้นที่รวมทั้งหมด 40.70 ตารางกิโลเมตร หรือ 25,438 ไร่ ถึงแม้ว่าประชาชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร แต่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ และวัฒนธรรม เป็นชุมชนที่รวมวัฒนธรรม 3 วิถี ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสาน โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านอาหาร (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม, 2556)

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการอาหารของชุมชน เป็นแนวทางในการสนับสนุน การดำเนินงานของชุมชน ในการที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว มีความสามารถเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ การสนับสนุนการจัดตั้งองค์กร ภาคประชาสังคมและองค์กร ชุมชนในรูปแบบนิติบุคคล ตลอดจนทำให้ประชาชนทราบถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วม ของประชาชนสู่กิจกรรมสร้างสรรค์สาธารณะต่าง ๆ นอกจากนี้ การจัดการอาหารชุมชน เป็นกระบวนการสร้างสุขภาพ

ที่เป็นภารกิจร่วมกันของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเกี่ยวกับระบบการจัดการอาหารชุมชน นำไปสู่การขยายผลการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อสุขภาวะที่ดีของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดการอาหารของชุมชน ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความต้องการการจัดการอาหารของชุมชน ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารของชุมชน ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

เรื่อง สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารชุมชนของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร: กรณีศึกษาตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้วยวิธีดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร แหล่งข้อมูลจากข้อมูลจากสื่อสารสนเทศของตำบล การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารชุมชน อาทิ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชนของตำบลท่าขุนราม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการจัดสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยจะป้อนคำถามให้แก่ที่ประชุมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เชิญมาเพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายในประเด็นสภาพปัญหา ความต้องการการจัดการอาหารในชุมชน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาหารชุมชน ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ที่คณะผู้วิจัยได้ป้อนเข้าสู่ที่ประชุม การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา

ภาพที่ 1-2 วันที่ 13 พฤษภาคม 2562 สนทนากลุ่ม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม และอาหารมื้อกลางวันที่ชุมชนนำมาต้อนรับผู้วิจัย

3. โดยการสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลจากนักวิชาการสาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นักพัฒนาชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนหรือแกนนำของชุมชนหมู่บ้านละ 1 ถึง 2 คน

ผลการวิจัย

1. สภาพหรือบริบทการจัดการอาหารของชุมชน

1) อาหารมาจากลาวครั้ง การประกอบอาหารเป็นแบบพื้นบ้าน วัตถุดิบในพื้นที่ตามฤดูกาล ส่งผลดีต่อสุขภาพและมีคุณค่าทางอาหาร

2) ภาพรวมเป็นเรื่องคุณภาพ มีจุดเด่นเรื่องความหลากหลาย การจัดการอาหารปลอดภัย มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ตามวิถีของคนชนบทปลูกไว้ในครัวเรือน พืชผักหามาประกอบอาหารได้ง่าย เช่น อาหารภาคอีสาน ได้แก่ หมู 4 อาหารภาคเหนือ ได้แก่ หมู 8 หมู 5 หมู 6 และ อาหารภาคกลาง ได้แก่ หมู 7 หมู 12 หมู 13 หมู 9

3) วิถีการตลาดมาจากหลายพื้นที่ มีตลาดสามวิถี ภาพรวมของพื้นที่ตำบลท่าขุนราม มีแหล่งสร้างและผลิต ช่วยในการจรรโลงวัฒนธรรมที่เป็นส่วนกลาง ประกอบด้วย วัฒนธรรมของล้านนาผสมผสาน ร้อยละ 80 โดยวัดสุวรรณภูมิ ไม่เคยมีพระองค์พระพุทธรูปที่ใหญ่เท่านี้ ปั้นแบบชาวบ้านแต่ไม่ใช่ศิลปะ เป็นความเชื่อของชาวบ้านในการสร้างวัดและปั้นพระพุทธรูป

4) รายได้ในหนึ่งวัน มีรายได้ประมาณอยู่ที่ประมาณวันละสองถึงสามร้อยบาท ถือว่าเพียงพอต่อการดำรงชีวิตแต่ละวัน เช่น คนทำนา 10 ไร่ ถัวเฉลี่ยได้วันหนึ่งไม่กี่ร้อยบาท

5) ประชาชนที่ว่างจากทำนา เหลือกินเหลือใช้ มีแม่ค้าสมัครเล่นโดยไม่ได้ทำการค้าขายเป็นประจำของมีอยู่แล้วมาใช้เพื่อสร้างแม่ค้ารายใหม่

6) ด้านจัดการ มีการสื่อสาร การประสานงานร่วมกับกำนันซึ่งเป็นผู้นำของชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีความพยายามรวมกลุ่มเกษตรกร เป็นเกษตรกรอินทรีย์ สมาร์ทฟาร์มเมอร์ รัฐวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โรงเรียนมีการเริ่มต้นเกี่ยวกับการทำอาหารของวิถีชุมชน ได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการฝึกปลูกไว้ในครัวเรือนตนเอง ปลาแม่น้ำ มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่นำของในชุมชนมาประกอบในชุดอาหาร มีปลัด ผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษา

7) สภาพตลาด ผลผลิตที่ใช้เป็นวัตถุดิบประกอบอาหารจากครัวเรือน สภาพการผลิตรับอาหารมาจากที่อื่น สภาพตลาด ให้ความสำคัญเรื่องความสะอาดเป็นหลัก

8) สภาพการจัดการอาหารของอาสาสมัคร สามารถเข้ามาจัดการร่วมกันและชุมชนสามารถนำวัตถุดิบอาหารมาจากนอกพื้นที่ได้ มีการบริหารจัดการต้องเพิ่มเติมมาจากอาหารพื้นฐาน ตำบลท่าขุนราม กำลังขยายขยาย โดยกลุ่มใหญ่เป็นผักปลอดภัยของหมู 4 ส่วนใหญ่บ้านเรือนทั่วไปมีต้นแบบ สิ่งที่มีความชัดเจนและเป็นอัตลักษณ์ คือสามวิถี

2. ปัญหาการจัดการอาหารของชุมชน

1) ขาดช่องทางการแปรรูปและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารของชุมชน คนเหนือและคนไทย หมู่ 6 หมู่ 10 หมู่ 11 หมู่ 5 จะไม่ค่อยอยู่บ้าน จะทำงานนอกบ้าน ตลาดจะมีคนน้อยไม่เหมือนชุมชนที่อื่น งานที่ไม่เชิงญาติไปคืองานบวชพระกับงานสวดอภิธรรมและฌาปนกิจ ถ้างานแต่งงานมีการตั้งเชิญจึงจะไปร่วม ลักษณะงานหมู่บ้านจะจัดพร้อมกัน คนน้อยวันพฤหัสบดีเป็นจุดดึงดูด การตลาดไม่มีการประชาสัมพันธ์ส่วนด้านหน้า ไม่มีป้ายแล้วทางเข้า ต้องมีทางเดินต้องเชื่อมทางตลาดไปถึงวัด

2) การประดับประคอง ถ้าเป็นแม่ค้ามีอาชีพจะบอกไม่ได้กำไร การบริหารจัดการเรื่องทุน ผู้นำ การต่อยอดให้มีหลายชุมชน ยังรวมกลุ่มไม่เต็มที่ ต้นทุนการผลิตมีน้อย ผัก สัตว์ ปลา ปลาในหมู่บ้านเป็นแหล่งผลิต เพื่อชุมชน ต้นทุนไม่พอ นำผักที่อื่นมาขาย เรารับมาจากที่อื่นด้วย แหล่งผลิตมีน้อยราย ผักไม่สมบูรณ์ ไม่พอมือเพียงสามสิบกว่าเจ้าไม่พอต่อการจำหน่าย ผักตลาดต้องล้างทำความสะอาด

3) ตลาดใหญ่สี่แยกคลอง การจราจรยังไม่เป็นระเบียบ อยากให้ทางตลาดเสียสละและให้ค่าตอบแทน สำหรับการจัดระเบียบ ถึงแม้มีการจัดการได้บ้างแล้วบางกลุ่ม แต่ยังไม่มีการสำรวจ ควรทำอะไรให้มีป่าไม้ ถ้าทำธุรกิจยอมทำให้ส่งกลิ่นเหม็นและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การประชาคมหมู่บ้านร่วมกับผู้ประกอบการช่วยเหลือ มีทั้งดีและไม่ดีควบคู่กันไป รวมทั้งแนวคิดให้มีการปลูกฝังในเรื่องการจัดการอาหารชุมชนเพื่อชุมชน

3. ความต้องการในการจัดการอาหารของชุมชน

การจัดตั้งโรงงานเป็นของตนเอง ส่วนประกอบของอาหารเป็นพืชผักต่าง ๆ สวนครัวรั้วกินได้ ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีความพยายามประชาสัมพันธ์ อย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้แม่ค้าไม่ทอดทิ้ง ไม่ใช่วัดเป็นที่ขายของ ต้องเป็นแหล่งกราบไหว้ การจัดโซน ต้องทราบว่ามีแม่ค้าต้องการอะไร ต้องถาม พอมีตลาดแล้วต้องเสริมวัฒนธรรมหมู่บ้านของตนเอง ให้นำมาเสนอนำมาแสดง ทั้งจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย

ความคาดหวังจากตลาดสามวิถีดังดำเนินการต่อไป การประชาสัมพันธ์ทำให้มีคนมาร่วมงาน อย่างน้อยได้ความรู้ การคิดการทำร่วมกัน จนไปถึงอาหารปลอดภัยให้มีการโฆษณา มีอาหารสุขภาพ เช่น ข้าวกล้อง เป็นต้น การต่อยอดทำเพื่อตัวเองก่อนสู่ ตลาดสามวิถีและการหาสถานที่

การมีส่วนร่วมกันทุกหมู่บ้าน ชุดสามวิถีทำผายท่ากระดาน มีวัด เช่น วัดอุทุมพรมีชุมชนหลายชุมชน หมู่อีสาน ภาคเหนือ กลาง เจ้าของตลาดบ้านใหม่ การจัดการอาหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้คำแนะนำว่า ควรไปทิศทางใด ทำเรื่องตลาด ให้ความรู้กับชาวบ้านไปด้วย ไม่ใช่ธุรกิจโดยตรง

การปลูกพืชเชิงเดี่ยว ปลูกกันในปริมาณมาก ทำให้ขายไม่ทันเกิดความเสียหาย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำทิพย์ เรื่องสารปนเปื้อน ตลาดต้องร่วมมือในการตรวจสอบ ถ้าพบสารฟอกขาวหรือฟอร์มาลีน ต้องแจ้งให้เจ้าของแผงรับมาจากร้านไหน และแจ้งกลับสาธารณสุขจังหวัด ไม่ได้ไปจับต้องตรวจต้องเตือน ควรใช้ปริมาณเท่าใดคือจากส่วนกลาง เราได้ตลาดปลอดภัยโดยปริยาย

ความเชื่อมโยงระหว่างบ้านเรือนและป่า อาหารโตมาแสดงเป็นหลัก เช่น ร้านลาบท่าขุนราม เป็นส่วนตัวยังไม่มีความเชื่อมโยงกัน ยังไม่มีร้านอาหารชุมชน ชนพื้นบ้าน ยังไม่มีร้านอาหารของตนเองที่หลากหลายชนิด เป็นเพียงตลาดนัด

อาหารปลอดภัย กำลังเติบโตในเรื่องร้านอาหาร การตรวจคุณภาพโดยการอบรม เป็นประเด็นที่ต้องร่วมกัน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ถ้าอาหารไม่สะอาดภาพจะเป็นลบ ต้องเป็นโจทย์คิดต่อ ถ้าทำได้จะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจโรค

4. ปัจจัยอื่น

ด้านปัจจัยภายใน

ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาหารด้วยกันในหลายฝ่าย ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สถานศึกษา ทั้งนี้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีการของบประมาณ การตรวจสอบปนเปื้อน ในการตรวจสอบฟอกขาว สารตกค้าง พบสารปนเปื้อน แต่สามารถควบคุมได้ สำหรับตลาดสามวิถี มีการระดมทำอย่างไรให้ยั่งยืน เช่น ทำเลที่ตั้ง การใช้ทรัพยากรร่วมกันในการดำเนินงานการดูแลสุขภาพประชาชน อาศัยการมีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่เข้มแข็ง โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการดูแลสุขภาพแบบครบวงจรทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และการดูแลมีความทั่วถึงกันที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

ด้านปัจจัยภายนอก

งบประมาณในการดำเนินงานต้องเพียงพอ ผู้นำ แกนนำควรเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น หรือเป็นบุคคลต้นแบบ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีแกนนำในการดำเนินงาน การจัดการ โดยการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เช่น สิ่งของ รางวัล เกียรติบัตร ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม สนใจเข้าร่วมกิจกรรม นักสาธารณสุข ประชาชน ให้ความสำคัญกับอาหารเพื่อสุขภาพ อาจต่อยอดเรื่องอาหาร อาหารเพื่อสุขภาพ องค์ประกอบต้องค่อนข้างละเอียดอ่อน

การประชาสัมพันธ์ การประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคเกษตรและด้านสาธารณสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรส่งเสริมร้านค้าประชารัฐ สินค้าประชารัฐ วางสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า ต้องการปรับปรุงเรื่องทำเลที่ตั้ง การจัดงานข้าวเจ้าข้าวหอม อาจติดเรื่องข้อกฎหมาย ถนนคนเดิน ประชาสัมพันธ์ กำหนดวันเวลา วันพฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อยู่ที่บริหารจัดการ การประสานงานมีฐานมวลชนอยู่ที่ผู้ใหญ่บ้าน มาแต่โบราณ เพื่อเกิดและขยายปัจจัยอื่นที่ตามมา เด็กรุ่นใหม่ไม่รู้จักอาหารพื้นถิ่น ไปจับจ่ายที่ร้านสะดวกซื้อ

ด้านวัฒนธรรม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ 3 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสาน ผ่านการแสดง และมีการจำหน่ายอาหารประจำท้องถิ่นของแต่ละภาค ซึ่งบางอย่างรับประทานได้ยาก มีรางวัลย้อนยุคของวงนารีศรีสุพรรณ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในครั้งนี้จะกำหนดจัดอย่างต่อเนื่อง ในวันศุกร์และวันเสาร์ สัปดาห์สุดท้ายของทุกเดือน

จังหวัดกำแพงเพชร ไม่ได้มีเพียงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่คุ้นเคยอย่างเดียว อีกมุมหนึ่ง สำหรับผู้ที่ชื่นชอบบรรยากาศของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ชุมชนน่ารักเรียบง่ายที่ซ่อนตัวอยู่ในอำเภอเมืองกำแพงเพชร ท่าขุนราม ชุมชนท่องเที่ยวที่รวมวัฒนธรรม 3 วิถี ทั้งภาคเหนือ ภาคกลางและภาคอีสาน มารวมไว้เป็น

หนึ่งเดียวกัน มีจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งวัดวาอารามเก่าแก่ บ้านโคกหม้อเป็นหมู่บ้านโอท็อป วิถีพอเพียง สถานที่ธรรมชาติผายท่ากระดาน และการท่องเที่ยวตลาด 3 วิถี ที่รวมของอาหารอร่อยและสินค้าพื้นเมือง เช่น หมู่บ้านโคกหม้อ การมีอัตลักษณ์ชุมชนที่โดดเด่นในเรื่องของอาหารพื้นถิ่น ทั้งหกชนิด ได้แก่ ลาบหยวกกล้วยแจ่วหม้อ แกงเปรอะหน่อไม้ แกงอ่อม ขนมแตกกล้วย น้ำพิ้งมะนาว การมาเที่ยวบ้านโคกหม้อ จึงเป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ผ่านการบริโภคอาหารพื้นถิ่น เพื่อการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีการจำหน่ายผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ที่นำมาขายให้นักท่องเที่ยวในราคาไม่แพง ใครต้องการมาชิมอาหารพื้นถิ่นตามเมนูทั้งหมด สามารถติดต่อล่วงหน้าที่ชุมชนเพื่อให้จัดการเตรียมอาหารไว้ หรือมาเที่ยวเป็นหมู่คณะ จะมีการแสดงของคนในชุมชนให้ชมด้วย บ้านโคกหม้อต้องลองทานอาหารเด่นหนึ่งในหกอย่างข้างต้นคือ ลาบหยวกกล้วย โดยนำหมูสับลวกสุก ต้นหอมผักชี ข้าวคั่ว พริกป่น หัวหอมซอย ผสมให้เข้ากัน ประุงรสด้วยน้ำปลาและมะนาว จากนั้นนำหยวกกล้วยสดใส่ลงไป เสิร์ฟพร้อมผักเครื่องเคียงที่หาได้ตามท้องถิ่น เมนูลาบหยวกกล้วยมีสรรพคุณทางยา หยวกกล้วย เป็นยาเย็น ช่วยให้ความร้อนในร่างกายลดลง รู้สึกเย็นสบายขึ้น

บรรยากาศของวิถีชนบทแบบดั้งเดิม พุงนา สวน และคอกเลี้ยงควายไทย ปัจจุบันควายเป็นสัตว์ที่หาชมได้ยาก การอนุรักษ์ไว้ที่ชุมชนท่าขุนราม คอกควายปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ ได้ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ มีหญ้าแห้ง และบ่อน้ำให้ควายได้ลงเล่นน้ำ ถือว่าเป็นภาพบรรยากาศที่เรียบง่ายและน่ารักอีกมุมหนึ่งของท่าขุนราม ตลาด 3 วิถี ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ของวัดบ้านใหม่สุวรรณภูมิ เปิดให้บริการวันศุกร์ถึงวันเสาร์ สัปดาห์สุดท้ายของทุกเดือน เวลา 16.00 นาฬิกา ถึง เวลา 21.00 นาฬิกา ตลาดมีอาหารประจำท้องถิ่นแต่ละภาค ไม่ว่าจะเป็นอาหารภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสาน อาหารบางอย่างรับประทานได้ยาก เป็นตลาดขนาดเล็กมีการจัดเป็นซุ้มกระท่อมฟางเรียงยาว โดยแบ่งออกเป็นโซนในแต่ละภาค มีพ่อค้าแม่ค้าเป็นคนในชุมชน อัยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายย้อนยุคตามวัฒนธรรมการแต่งกายในแต่ละภาค อาหารที่นำมาขายมีทั้งอาหารพื้นถิ่นของชุมชน อาหารแบบสมัยใหม่ โดยขายให้กับนักท่องเที่ยวในราคาไม่แพง ราคาหลักสิบบาทยี่สิบบาท ราคาที่สบายกระเป๋ามาก เมื่อถือกำเงินไปจำนวน 100 บาท รับประทานกันจนอิ่ม โซนภาคกลางมีอาหารแบบภาคกลางมาขายทั้งผัดไทย ยำต่างๆ ขนมหวานอย่างเช่น บัวลอย เปียกปูน ปากหม้อ น้ำสมุนไพรต่าง ๆ แถบโซนภาคอีสาน มีพ่อค้าแม่ค้าแต่งกายด้วยชุดภาคอีสาน รวมทั้งนำอาหารตามลักษณะภาคอีสาน ทั้งลาบคั่ว ข้าวจี๋ ไข่ปาม และผักสดพื้นบ้านมาขายในราคาไม่แพง ชุมชนในส่วนภาคเหนือ ต้องมีอาหารเด่นของภาคเหนือ คือ ลาบเหนือ สูตรท่าขุนราม รวมทั้งของหวานเด็ดดังแห่งกำแพงเพชร เฉาก๊วยชากังราว ใส่นมสดและมุมของเล่นเด็กโบราณที่แสนน่ารัก อาหารส่วนใหญ่ในตลาดรสชาติดี โดยเฉพาะลาบคั่ว ส้มตำ อาหาร 3 วิถี ผายท่ากระดาน เรียกว่ากิจกรรม "ท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม ตามหาของอร่อยบ้านท่าขุนราม ดังภาพ

ภาพ 3-6 อาหารสามวิถี กิจกรรม ท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม ตามหาของอร่อยบ้านท่าขุนราม:
ท่องเที่ยว 3 วิถี ที่ท่าขุนราม ชิม ซ้อป แซะ วันที่ 30 มีนาคม 2562

สรุปผลการวิจัย

ความสอดคล้องกับการวิเคราะห์เอกสาร โดยวิเคราะห์จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม ในฐานะหน่วยที่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม จะลุล่วงและเกิดผลดีแก่ประชาชน ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือ ผู้บริหาร ประชาชน ภาคราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนและพนักงานทุกคน มีผู้บริหารกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ภายในกรอบระเบียบของกฎหมาย และสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสี่ปี แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้าง ทุกคนช่วยกันนำนโยบายของผู้บริหาร ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลท่าขุนราม ภาคราชการและภาคเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ ที่จะร่วมมือพัฒนาท้องถิ่น ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม โครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม ยุทธศาสตร์การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาเกษตรปลอดภัย พืช โครงการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ ประตุน้ำฝายท่ากระดาน ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม

ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สำนักงานชลประทาน ได้จัดโครงการประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สืบสาน ประเพณี วัฒนธรรม (3 วิถี) จัดงานในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2561 โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร เขต 8 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร เขต 8 หัวหน้าสำนักงานชลประทานผู้ คณะอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชร และสื่อมวลชนจังหวัดกำแพงเพชรร่วมแลกเปลี่ยนในงานมีกิจกรรม ดังภาพ

ภาพที่ 7-8 กิจกรรมสาธิตอาหารของวิถีภาคเหนือ ภาคกลางและภาคอีสาน

นอกจากนี้ สามารถวิเคราะห์ได้จาก (1) ปัจจัยนำเข้า โดยแสดงถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดภารกิจหรือเป้าหมายของการพัฒนา พิจารณาจากการขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การส่งเสริมการเข้าถึงอาหารในระดับชุมชนและสร้างความมั่นคงทางอาหารระดับชุมชน (2) กระบวนการ ได้แก่ การใช้ทรัพยากร การดำเนินงานการตามแผน และการบริหารแผน (3) ผลผลิต พิจารณาความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของการดำเนินงานในแต่ละแหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์พฤติกรรมทั้งระดับบุคคลและเครือข่ายช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แขนงนำ สมาชิกแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย คือการรับฟัง และการมีส่วนร่วม (4) ผลกระทบจากภาพรวมของผลที่เกิดกับองค์ประกอบในระบบหรือกับชุมชน ปัจจุบันใช้อาคารบ้านเรือนของตนเพื่อวิถีเชื่อมโยงกับบ้านใกล้เคียง การจัดการอาหารชุมชนโดยชุมชน การจัดการอาหารชุมชนมีวิถีร่วมกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เช่น โครงการอาหารปลอดภัย การคงไว้หรือการถนอมอาหารภายในครัวเรือนที่ถูกวิถี ทำกิจกรรมร่วมกับนักโภชนาการ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกพื้นที่ที่ศึกษา มีการส่งเสริมเกี่ยวกับแรงงาน ผักปลอดภัย หรือให้ทางกลุ่มมาช่วยเป็นดำเนินงานใช้บรรพศต.ความร่วมมือจาก อสม. รพศต.

สภาพตลาด ผลิตอาหารจากครัวเรือน สภาพการผลิตรับอาหารมาจากที่อื่น สภาพตลาดต้อง ชื่นชมเรื่องความสะดวก สำหรับสภาพการจัดการอาหารชุมชนสามารถเก็บเกี่ยวเองได้ ถ้ามีการบริหารจัดการต้องเพิ่มเติมอาหารพื้นฐาน บางพื้นที่เริ่มขยายขยายออกเป็นกลุ่มใหญ่ผักปลอดภัย ส่วนใหญ่บ้านเรือนทั่วไปมีต้นแบบขยาย ความชัดเจน เป็นวัฒนธรรมประเพณี และวัฒนธรรมชนเผ่าต่าง ๆ วัฒนธรรมอาหารไทยอีสาน เป็นต้น

กลุ่มผู้นำชุมชน เช่น บ้านผู้ใหญ่ เป็นคนต้นคิด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน เครือข่าย เครือญาติ มีความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้คนในชุมชน มีการรวมกลุ่มในการใช้พืชหรือผักออกสู่ท้องตลาดและการทำงาน เป็นเครือข่าย ประชาชนที่ว่างจากทำนา แม้จะเป็นแม่ค้าสมัครเล่น ของมีอยู่แล้วมาใช้เพื่อสร้างแม่ค้าใหม่

ด้านจัดการมีการสื่อสาร การประสานงานร่วมกับกำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล พยายามรวมกลุ่ม เกษตร เป็นเกษตรอินทรีย์ สมาร์ทฟาร์มเมอร์ รัฐวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โรงเรียน มีการเริ่มต้นเกี่ยวกับการทำอาหารของวิถีสวนชุมชน ได้รับงบประมาณจากราชการ มีผักปลูกเอง ปลาแม่น้ำ ใช้ของใช้ชุมชน ในชุดอาหารมีปลัด ผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษา

สำหรับปัญหาการจัดการอาหารของชุมชน ขาดช่องทางการแปรรูปและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อาหารของชุมชน ตลาดจะมีคนน้อย การบริหารจัดการเรื่องทุน ผู้นำ การต่อยอดให้มีหลายชุมชน ยังรวมกลุ่มไม่เต็มที่

ต้นทุนการผลิตมีน้อย ผัก สัตว์ ปลา ปลาในหมู่บ้านเป็นแหล่งผลิตเพื่อชุมชน ต้นทุนไม่พอ มีความจำเป็นต้องนำผักที่อื่นมาขาย จากการสัมภาษณ์เราจับผักมาจากที่อื่นด้วย แหล่งผลิตมีน้อยราย ผักไม่ค่อยโต ไม่พอต่อการจำหน่าย

ถ้าทำธุรกิจต้องศึกษาสภาพแวดล้อม เพราะอาจมีผลกระทบ การส่งกลิ่น มีการประชามหมู่บ้าน ผู้ประกอบการช่วยเหลือ มีทั้งดีและไม่ดีควบคู่กันไป แนวคิดในเรื่องการจัดการอาหารชุมชน เพื่อชุมชนอาหารแล้ว

ความต้องการการจัดการอาหารของชุมชน ชุมชนต้องถึ้นมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการอาหาร โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวอันยุค ค่อยเป็นค่อยไป ให้แม่ค้าไม่ทอดทิ้ง ไม่ใช่วัดเป็นที่ขายของ ต้องเป็นแหล่งกราบไหว้ จัดโซน ต้องรู้ว่าแม่ค้า ต้องการสิ่งใด เมื่อตลาดแล้วต้องเสริมวัฒนธรรมหมู่บ้านของตนเอง

ความคาดหวังเพียงตลาดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการกินให้มีดำเนินการต่อไป การประชาสัมพันธ์ให้ มีคนมาร่วม อย่างน้อยได้ความรู้ การคิดการร่วมกัน จนถึงอาหารปลอดภัยให้มีการโฆษณา มีอาหารสุขภาพ เช่น ข้าวกล้อง เป็นต้น การต่อยอดสำคัญมากแต่ทำเพื่อของชุมชนเอง ตลาดสามวิถึ การหาสถานที่ว่าง การมีส่วนร่วมกันทุกหมู่ ควรไปทิศทางใด ทำเรื่องตลาด การให้ความรู้กับชาวบ้านไปด้วย ไม่ใช่ธุรกิจโดยตรง ความต้องร่วมมือในการตรวจสอบหากพบสารฟอกขาวหรือฟอร์มาลีน มีความเชื่อมโยงระหว่างบ้านเรือน และป่าชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีอาหารใดมาแสดงเป็นหลักเป็นส่วนตัวยังไม่มีร้านอาหารชุมชน เช่น ร้านลาบท่าขุนราม ชนม์พื้นบ้านยังไม่มีร้านชุมชนของตนเองที่หลากหลายชนิด

อาหารปลอดภัย กำลังขยายในเรื่องการเปิดร้านอาหาร ถ้าตรวจคุณภาพต้องมีการอบรม เป็นประเด็น ที่ต้องหารีร่วมกันรองรับการท่องเที่ยว ถ้าอาหารไม่สะอาดภาพจะเป็นลบ ต้องเป็นโจทย์คิดต่อไป ถ้าทำได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจโรค

ปัจจัยอื่นและแนวทางพัฒนา นักสาธารณสุข ประชาชน มีความสนใจเรื่องสุขภาพมากขึ้น เช่น ให้ความสำคัญ กับอาหารเพื่อสุขภาพ อาจต่อยอดเรื่องอาหารอาหารเพื่อสุขภาพ องค์กรประกอบต้องค่อนข้างละเอียดอ่อน

โครงการอสม.มีอยู่แล้ว มีโครงการด้านสมุนไพร ด้านผลิตภัณฑ์ การปลูกการใช้ที่ถูกต้องทุกปี เพราะสมุนไพร กำลังได้รับความนิยม เช่น ว่านเพชรฆาต ใช้วิธีให้ถูกต้อง

การพัฒนา ารพสท. ตรวจสอบแป้นของบรรพมาณ การตรวจสอบฟอกขาว สารตกค้าง พบสารปนเปื้อนไม่ให้ซื้อจากแหล่งใหญ่ เป็นปัญหาควบคุมไม่ได้ ทำได้แค่ควบคุมความหลากหลายของวัฒนธรรม ต้องปรึกษาร่วมกันว่าทำอะไรให้ยั่งยืน เช่น พื้นที่ ทำเลที่ตั้งการประชาสัมพันธ์ การประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่นเกษตร สาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร ไม่ได้มีเพียงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่คุ้นเคยอย่างเดียว แต่ยังมีอีกมุมหนึ่งสำหรับผู้ชื่นชอบบรรยากาศของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ชุมชนท่องเที่ยวที่รวมวัฒนธรรม สถานที่ธรรมชาติ และสินค้าพื้นเมือง ตลอดจนการมีอัตลักษณ์ชุมชนที่โดดเด่นในเรื่องของอาหารพื้นถิ่น เป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ผ่านการบริโภคอาหารพื้นถิ่น เพื่อการเรียนรู้ทั้งด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีการจำหน่ายผักพื้นบ้านปลอดสารพิษที่นำมาขายให้แก่นักท่องเที่ยวในราคาไม่แพง และใครที่ต้องการมาลิ้มลองอาหารพื้นถิ่น เพื่อเป็นการต่อยอดการเที่ยวเป็นหมู่คณะตลอดจนการแสดงของคนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาว่าการจัดการอาหารชุมชน ในหลายพื้นที่ได้นำกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจากแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ และคุณธรรม ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองบนความพอเพียง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ การออมมีกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างคุณค่า ศูนย์เรียนรู้ใช้เทคโนโลยีเหมาะสมกับหมู่บ้าน สร้างเครือข่ายพัฒนา ตลอดจนการอนุรักษ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการจัดโครงการ กิจกรรม สามารถสร้างภาวะผู้นำทักษะการจัดการ สร้างและพัฒนากลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นการทำงานในหมู่บ้านด้วยคน คณะเดียวกลุ่มเดียว อาจเกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติ เช่น ขาดทรัพยากร ความรู้ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญไม่มาก ต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญ หรือการพึ่งพา แลกเปลี่ยนทรัพยากรจากภายนอก สามารถสร้างความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายกับหน่วยงานองค์กร หมู่บ้านอื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเป็นตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน (2560) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และแกนนำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการบรรลุคือ (1) ด้านบริบทของสภาพและปัญหา พบว่าโครงการมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน โดยพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนชุมชนด้านอาหารและโภชนาการชัดเจน และมีทุนทางสังคมที่เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนา (3) ด้านความต้องการ โดยเฉพาะกระบวนการ พบว่ามีการบริหารแผนโดยใช้การมีส่วนร่วม ผลที่เกิดขึ้นเกิดผลผลิต เกิดรูปธรรมความสำเร็จของการดำเนินงาน มีความมั่นคงทางอาหาร เกิดผลลัพธ์ แกนนำรู้สึกมีอิสระในการออกแบบและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านอาหารและโภชนาการระดับจังหวัด

และเป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการด้านอาหารและโภชนาการของ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ และคณะ (2560) ในการจัดการด้านอาหารและโภชนาการในชุมชน พบว่ามีการทำงานร่วมกันขององค์กรหลัก ได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำภาคประชาชน ร่วมกันออกแบบกระบวนการแก้ไขปัญหา ผลลัพธ์ทำให้ประชาชนหันมาบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ

นอกจากนี้ มีการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) องค์กรบริหารส่วนตำบลกำหนดแผนและงบประมาณ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มีพื้นที่สำหรับเด็กเล็ก (2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล พัฒนาสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพเด็ก โดยให้ความรู้แก่ครอบครัว เสริมสร้างความเข้มแข็งให้อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน และให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพให้เด็ก ร่วมมือกับครอบครัวในการดูแลสุขภาพเด็ก จัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ และ (4) ครอบครัว พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้เด็ก ด้านโภชนาการ การเล่น คุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งเรือง สารวิจิตร, สุนทรี จินธรรม และสุวารี ศรีบุญ (2559) ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืชอาหาร ที่พบว่าชุมชนมีภูมิปัญญา เก็บรักษาและถนอมพืชอาหาร ภูมิปัญญาการปลูกและขยายพันธุ์ ภูมิปัญญาการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่ของพืชอาหาร ผลผลิต ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร (1) มีความเพียงพอของอาหารในชุมชน (2) การเข้าถึงแหล่งอาหารในชุมชน (3) การใช้ประโยชน์จากอาหาร (4) เสถียรภาพด้านอาหารเป็นผลมาจากทั้งบริบทของชุมชนที่มีพื้นที่เหมาะสมกับการเกษตรปัจจัยนำเข้าที่มีแผนชุมชนด้านอาหารและโภชนาการอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่สอดคล้องกับการจัดการด้านอาหารและโภชนาการระดับนานาชาติที่สร้างหลักประกันให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอาหารที่ดีต่อสุขภาพอย่างเพียงพอ ตลอดจนนโยบายกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อาหาร และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงอาหารทั้งระดับครัวเรือนและชุมชน จนสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน (Thai National Food Committee, 2013) โดยพิจารณาวิสัยทัศน์ตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ผลิตอาหาร ที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีความมั่นคงด้านอาหารอย่างยั่งยืน เพื่อชาวไทยและชาวโลก ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญข้อหนึ่งคือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านอาหารให้มีประสิทธิภาพ อาทิ โครงสร้างกฎหมาย ระบบสารสนเทศและอื่น ๆ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการหลักการพัฒนาการจัดการในด้านอาหารของประเทศ ตลอดทั้งห่วงโซ่อย่างเป็นระบบให้มีความเหมาะสม สร้างความเข้มแข็งของการดำเนินงานทุกภาคส่วน สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ รองรับภัยคุกคามต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกติกาการค้าสากล Thailand Food Innovation Forum ตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารในประเทศไทย สามารถเป็นที่พึ่งของบุคคลในครอบครัวและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยใช้วิเคราะห์สภาพชุมชน เพื่อให้ทราบศักยภาพชุมชน รวมถึงมีส่วนร่วมปฏิบัติตามโครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ใน แผนบริหารจัดการจัดอาหารของชุมชนได้

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนสามารถใช้ข้อมูลด้านการจัดอาหาร ของชุมชน เพื่อใช้เผยแพร่ ให้ชุมชนและเกิดความตระหนัก ควรพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน ในการจัดกิจกรรมการดูแลสุขภาพ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของกิจกรรม และความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการอาหารชุมชนอย่างเป็นระบบและจัดทำ สารสนเทศเชิงพื้นที่ เช่น ระบบการจัดการอาหารของชุม เพื่อการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ควรมีการวิจัย รูปแบบการจัดการอาหารสุขภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2) ควรมีการศึกษาเชิงลึกการดูแลสุขภาพระดับบุคคลของประชาชนเพื่อประกอบในการส่งเสริม และ สนับสนุนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการจัดการสุขภาพชุมชนให้ประชาชนมีสุขภาพดีได้อย่างแท้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2562). *จำนวนประชากรรายตำบล*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2562,

จาก http://stat.bora.dopa.go.th/stat/xstat/new/POPHSE/stat_t60.txt.

กรมการพัฒนาชุมชน.(2560). *การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2562,

จาก <http://trang.cdd.go.th>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2563). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2563,

จาก <https://www.kpru.ac.th/about-kpru>.

วรรณภา บุษบา. (2555). *ความมั่นคงทางอาหาร...เริ่มจากครัวชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2562,

จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/20285>.

รุ่งเรือง สารวิจิตร, สุนทรี จินธรรม, สุวารี ศรีบุญนะ. (2559).การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ความหลากหลายของพืชอาหารด้วยกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย อีสเทิร์นเอเซีย (ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)*, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1, 88-98.

สุเมธ ปานจำลอง. (2561). *การศึกษาการจัดตั้งศูนย์วิจัยนวัตกรรมท้องถิ่น “สถาบันจัดการความรู้ เกษตรกรรมยั่งยืนภาคอีสานตอนกลาง”*. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2563,

จาก https://elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG60E0080.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม. (2556). *สภาพทั่วไปตำบลท่าขุนราม*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.thakhunram.go.th/condition1.php>.

อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ มาริสา สุวรรณ เกษศิริรินทร์ ภูเพชร. (2563). วิจัยประเมินแบบเสริมพลัง: โครงการอาหารของแม่เพื่อส่งเสริมโภชนาการของครอบครัวและชุมชน จังหวัดสงขลา. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์*, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน), 122-134.

Thai National Food Committee. (2013). *Strategic framework for food management in Thailand*. Bangkok: Author. (in Thai).